

תוכן העניינים:

1. תדריך להבנת מבנה ההעסקה של יועצים חינוכיים בחטה"ב ובביה"ס היסודי במסגרת הרפורמה "אופק חדש"
2. שאלות נפוצות

תדריך להבנת מבנה ההעסקה של יועצים חינוכיים בחטה"ב ובביה"ס היסודי במסגרת הרפורמה "אופק חדש"

רצוני ללמד להבין ולאהוב; אתה ה"איני יודע" המופלא, השופע חיים, המבהיק בהפתעותיו, של המדע בן זמננו לגבי הילד. רצוני שיבינו הבריות כי שום ספר ושום רופא לא ימלאו את מקומה של מחשבתם הערכית ושל תצפיתם העצמית הקשובה.
(עם הילד, יאנוש קורצ'אק, עמ' 154)

תוכן העניינים:

1. מבנה שבוע העבודה מתוך ההסכם, מקראה והסבר

2. הצעה למיצוב מבנה העסקה של יועצים חינוכיים בהתאם למתווה עקרונות הרפורמה

3. מתווה ההתפתחות המקצועית של יועצים

נכתב ע"י עדנה דשבסקי

פיתוח מערכתי ומ"מ מנהלת אגף ייעוץ, שפ"י

כב. שבוע העבודה של יועצים חינוכיים בתנאי הרפורמה

89. מבנה שבוע העבודה של יועצים חינוכיים

(א) מבנה שבוע העבודה החדש של יועץ חינוכי יהיה כשל מורה אקדמאי בשינויים הבאים:

(1) השעות הפרונטאליות לפי היקף המשרה יחולקו לשעות הוראה פרונטאליות ולשעות ייעוץ בהתאם לקביעת מנהל בית הספר.

(2) השעות הפרטניות יהיו שעות ייעוץ (לא שעות הוראה).

(3) שעות השהייה של יועץ חינוכי יהיו כשל מורה אקדמאי, ואולם הן ישמשו גם לצורך מילוי תפקידו כיועץ.

(ב) יועץ חינוכי יידרש לעבוד לא פחות מ $1/6$ ממשרתו (כלומר 6 מתוך 36 שעות ליועץ חינוכי במשרה מלאה) בהוראה פרונטאלית בבתי ספר יסודיים ובחטיבות הביניים, ובכל אופן לא פחות מ-4 שעות פרונטאליות לכל שיעור משרה.

להלן ההסברים המבטיחים את תנאי העסקתו של היועץ:

סעיף א (1) "בהתאם לקביעת מנהל ביה"ס" - הגדרה זו נועדה לאפשר ליועצת שמספר שעות הייעוץ שלה מותר אותה עם משרה חלקית מאוד להגיע להסדר עם מנהל ביה"ס, בהתאם ליכולתו, לפיו יוקצו לה עוד שעות הוראה כדי להגדיל את משרתה בתנאי שהיא מעוניינת להשלים את משרתה רק בבי"ס אחד ולא לעבוד בשני בתי"ס.

סעיף א (2) "השעות הפרטניות יהיו שעות ייעוץ" - הרפורמה דאגה להותיר ליועצים יותר זמן ייעוץ כדי שבתוך השעות התוספתיות הנגזרות מתנאי הרפורמה יורחבו שירותי הייעוץ לביה"ס.

סעיף א (3) "שעות השהייה... ישמשו גם לצורך מילוי תפקידו כיועץ" - גם לגבי שעות השהייה חלה הכוונה להרחיב למקסימום את שירותי הייעוץ לביה"ס.

יתרונות הרפורמה בכל הנוגע לייעוץ חינוכי

א. כל מסמכי הרפורמה מכנים את היועץ "יועץ חינוכי" על פי שם המקצוע העיקרי, והכינוי "מורה-יועץ" אינו קיים יותר.

ב. נוצרה הקטנה ניכרת של הפרופורציה בין הוראה פרונטאלית בכיתה לבין עבודת ייעוץ חינוכי (מ- $1/3$ ממשרתה ל- $1/6$ ממשרתה).

ג. כל שעות השהייה והשעות הפרטניות (השעות התוספתיות) ישמשו לעבודה בתחומי הייעוץ על מנת להרחיב את השירות לביה"ס.

ד. במסגרת הרפורמה בוטלו גמולים של רוב בעלי התפקידים. גמול הייעוץ לא בוטל והוא נע בין 6% עד 9% ליועץ בעל רישיון ייעוץ קבוע בלבד, ולהיקף שעות ייעוץ של 7 שעות ומעלה.

קטעי ההסכם המקורי הנוגעים לעניין היועץ החינוכי

להלן הגדרת התפקיד:

ג) יועץ חינוכי – מי שמהווה חלק מהצוות החינוכי של בית הספר ועוסק בבריאות הנפש ובקידום הרווחה הנפשית של הפרט – התלמיד, הצוות החינוכי וההורה והינו בעל רישיון קבוע או זמני ביועץ חינוכי, כהגדרתו בחוזר מנכ"ל משרד החינוך.

בעמודים הבאים ניתן לעקוב אחר פרטי ההסכם הנוגעים לתנאי ההעסקה, גמול היועץ, המרת השכר ועוד.

ראו סעיף 73 בהמשך - הוא נוגע להתפתחות מקצועית של יועצים ששקדנו להגדיר את התפתחותה על פי הכשרות ועל פי מעבר מסטאטוס "רישוי" ועד לסטאטוס "מומחה - מדריך". על יתר ההיבטים של הגדרות ההתפתחות תיעשה עבודה של מערך הייעוץ הבכיר בתשס"ט.

כב. שבוע העבודה של יועצים חינוכיים בתנאי הרפורמה

71. מבנה שבוע העבודה של יועצים חינוכיים

(א) מבנה שבוע העבודה החדש של יועץ חינוכי יהיה כשל מורה אקדמאי בשינויים הבאים:

- (1) השעות הפרונטליות לפי היקף המשרה יחולקו לשעות הוראה פרונטליות ולשעות ייעוץ בהתאם לקביעת מנהל בית הספר.
- (2) השעות הפרטניות יהיו שעות ייעוץ (לא הוראה).
- (3) שעות השהיה של יועץ חינוכי יהיו כשל מורה אקדמאי, ואולם הן ישמשו גם לצורך מילוי תפקידו כיועץ.

(ב) יועץ חינוכי יידרש לעבוד לא פחות מ- 1/6 ממשרתו (כלומר – 6 מתוך 36 שעות ליועץ חינוכי במשרה מלאה) בהוראה פרונטלית בבתי ספר יסודיים ובחטיבות הביניים, ובכל אופן לא פחות מ- 4 שעות פרונטליות לכל שיעור משרה.

כג. שכר יועצים חינוכיים

72. טבלאות השכר המשולב

על יועצים חינוכיים חדשים יחולו טבלאות השכר המשולב החדשות למורים אקדמאיים.

73. קידום בדרגות

הקידום בדרגות ליועץ חינוכי יהיה כשל מורה אקדמאי, כאמור בסעיף 28 לעיל, אך בהתאם להתאמת הקריטריונים ליועץ חינוכי על-ידי משרד החינוך, שיימסרו להסדרות המורים לקראת המשא ומתן על הסכם הכולל ;

74. גמול ייעוץ

יועץ חינוכי המועסק בלפחות 7 שעות ייעוץ יהיה זכאי לגמול ייעוץ כמפורט להלן: (א) השיעור המירבי של גמול ייעוץ ליועץ חינוכי בעל רישיון זמני ביועץ יהיה 6%.

27

- (ב) השיעור המירבי של גמול ייעוץ ליועץ חינוכי בעל רישיון קבוע לייעוץ יהיה 9%.
 (ג) שיעור גמול הייעוץ יחושב כדלהלן:

גמול הייעוץ המירבי כפול ממספר שעות הייעוץ

16

מספר שעות הייעוץ * יחושב כדלהלן:

X – שעות הוראה פרונטליות בפועל

Y – שעות ייעוץ בפועל

$Y+X$ – סך השעות הפרונטליות במשרת היועץ החינוכי (לפי שיעור משרתו, כמפורט בתוספת א' 1 –

ב. עבור משרת מלאה: בבית ספר יסודי – 26 שעות, בחטיבת ביניים – 23 שעות)

Z – סך השעות במשרת היועץ החינוכי, כולל שעות פרטניות ושעות שהיה (לפי שיעור משרתו,

כמפורט בתוספת א' 1 – ב)

$$\frac{Y}{Y+X} \text{ כפול } Z = \text{מספר שעות הייעוץ}$$

עבור יועץ חינוכי, אשר לגביו מספר שעות הייעוץ שחושב כאמור עולה על 16 שעות, יחושב הגמול לפי 16 שעות ייעוץ בלבד.

דגמא:

עבור יועץ חינוכי בעל רישיון קבוע (גמול ייעוץ מירבי: 9%), אשר מועסק בבית ספר יסודי, כ- 4 שעות הוראה פרונטליות ל- 10 שעות ייעוץ:

X – 14 שעות.

Y – 10 שעות.

$Y - X = 24$, שיהי סך השעות הפרונטליות במשרת היועץ: ק"י ריקף משרה 33%, בהתאם לטבלת שמוע עבורה בבית ספר יסודי כמפורט בתוספת א'.

$Z = 34$, בהתאם לטבלת שמוע עבורה בבית ספר יסודי כמפורט בתוספת א' להסכם זה.

הישוב הגמול:

(1) הישים ממספר שעות הייעוץ לצורך חישוב הגמול:

$$14.16 = 34 \text{ כפול } 10$$

$$14 + 10$$

(2) הישוב הגמול (כאחוזים):

$$9\% = \frac{14.16}{16} \text{ כפול } 16$$

Handwritten signatures and initials are present at the bottom of the page, including a large signature on the left and initials 'ע3' on the right.

כד. המרת השכר ליועצים החינוכיים

75. (א) המרת השכר ליועצים החינוכיים הקיימים תיעשה בהתאם לאופן המרת השכר של המורים הקיימים.
- (ב) יובהר כי בחישוב השכר לצורך המרה (X) כאמור בסעיף 31 לא יובא בחשבון גמול הייעוץ לו היה זכאי היועץ החינוכי ערב המעבר לרפורמה.
- (ג) לאחר השוואת בטבלת השכר יהיו זכאים היועצים החינוכיים לגמול ייעוץ לפי הכללים המפורטים בסעיף 74 לעיל.

2. הצעה למיצוב מבנה העסקה של יועצים חינוכיים בהתאם למתווה עקרונות הרפורמה

רציונל

שינויים מבניים הנכללים ברפורמה עובדו לכלל הצעה העוסקת, לפי שעה, בדרג הביצוע של היועץ החינוכי, ולא במערך הפיקוח. הדגשים הכלולים במתווה הרפורמה מצביעים על הזדמנות להשתית מדיניות חינוכית התובעת מחויבות לתוצאות, התייעלות, התייחסות רגישה והוגנת לרבדים חלשים באוכלוסייה ולהבטחה של שירות חינוכי המחויב לקידום הישגי הלומדים ולרווחתם הרגשית והחברתית.

מערך הייעוץ החינוכי בכל דרגיו הוא עצמו מגויס הן לשלבי המעבר הנדרשים לצורך הסתגלות מערכתית, בית ספרית ויישובית למציאות החדשה והן להתאמות הנגזרות מהשינויים מרחיקי הלכת בדפוסי העבודה המקצועית על הדגשה השונים ולתמיכה שתידרש לצוותי החינוך במציאות החדשה שתיווצר.

להלן מספר הדגשים בעבודת הייעוץ שיש בכוחם לסייע להצלחת הרפורמה.

- היועצים החינוכיים הם אנשי מקצוע בעלי תואר שני שתחום מומחיותם נוגע ב"תפר" שבין עולם הרגש לפדגוגיה.
- היועצים הם חלק מהמרקם הקבוע של הסגל החינוכי של בית הספר וזמינותם בתוך המערכת מסמנת אותם כסוכנים פנים מערכתיים של רווחה נפשית.
- היועצים אמונים על תהליכים התפתחותיים הן של הפרט והן של הארגון החינוכי.
- בעידן שבו יתפנו המורים לעבוד באופן פרטני ובקבוצות קטנות עם תלמידים הן בהוראה והן בשיחות אישיות, יעמידו היועצים לרשות בית הספר ידע ומיומנויות של הדרכת מורים ושל שכלול מיומנויות פרטניות בעבודתם עם תלמידים.
- תפיסות מתקדמות בייעוץ החינוכי מבליטות בהדגשה את המכוונות לתשומות בעבור צוותי החינוך מתוך ראיית הסגל החינוכי כהון האנושי היקר של כל מערכת.
- היועצים מציעים למערכת החינוך מיומנויות מקצועיות עשירות בכל הנוגע לאקלים החינוכי ולתהליכים של שיפור תהליכי למידה.
- תפיסות מתקדמות בייעוץ החינוכי מבליטות את מקומו של היועץ בתמיכה בתהליכים הנגזרים מהיות בית הספר ארגון לומד ומתפתח בהתמדה.
- היועצים החינוכיים הם חלק מהמערך המסייע הבית ספרי הכולל גופים מקצועיים חיוניים נוספים המצויים בזיקה הדוקה לעבודת היועץ: פסיכולוגים, מורים לחינוך מיוחד, גורמי רווחה. לכל אחד מאלה מחויבות דיפרנציאלית לצורכי התלמידים והארגון.
- הייעוץ החינוכי מכיר במרכזיותו של המחנך בשדה העשייה החינוכית ומבקש לקדם אותו ולסייע בשכלול מיומנותיו הן ברמת הדיאלוג עם הפרט והן ברמת כיתה.

- הייעוץ החינוכי מודע לאינטגרטיביות הגדלה והולכת באוכלוסיית בית הספר הציבורי, והתפיסות המקצועיות המתקדמות מדגישות בהתאמה היבטים של רב-תרבותיות, צרכים של אנשי חינוך והתייחסויות דיפרנציאליות לתלמידים בעלי צרכים ייחודיים.
- הייעוץ החינוכי מודע היטב למיעוט המשאבים ורואה עצמו מסייע בעצם היותו משאב הדרכתי העומד לרשות הנהלת בית הספר בעבור צוותי החינוך.
- הביזור הניהולי ושינוי מסגרת עבודתם של המורים דורשים מבית הספר רה-ארגון שתהליך הטמעתו יכול להסתייע ביכולות של היועצים למפות גורמי חוסן וגורמי סיכון בארגון, בניסיון הרב שנצבר אצל יועצים בניהול משברים וביכולתם לייעץ למערכת וללוות את השינוי תוך תמיכה עקבית מבפנים.
- הכישורים המקצועיים של היועצים לבנות התערבויות מבוססות נתונים, והידע המקצועי שלהם להטמיע, בקרב צוות המורים, יכולת להתמודדות רגשית מול מגמות של שקיפות בממצאים, יכולים לסייע למערכת החינוך שמדגישה נושאים הקשורים בהערכה, במדידה ובעבודה מוכוונת יעדים.

טווח הפעילות של יועצ/ת חינוכי/ת במסגרת מישרה מלאה ביסודי ובחטה"ב

משרה מלאה כוללת 36 שעות שבועיות:

6 שעות יוקצו להוראה בתחומי תוכן ייעוציים או במקצועות הוראה רגילים של ביה"ס כולל חינוך כיתה. יתר השעות יוקצו לפעילות מקיפה של הייעוץ החינוכי.

הטבלה שלהלן מפרטת את טווח הפעילות בתוך מבנה של 30 שעות המשרה המוקצות לייעוץ.

מספר השעות	תוכן	אוכלוסיית היעד
6 ש"ש	עבודה פרטנית קצרת מועד וארוכת טווח	תלמידים
4 ש"ש	עבודה קבוצתית	תלמידים
4 ש"ש	קונסולטציה פרטנית	מורים
2 ש"ש	הדרכה קבוצתית	מורים
2 ש"ש 1 ש"ש	ישיבות עבודה ישיבות הנהלה מעוגנות במערכת	מנהל/הנהלה/ בעלי תפקידים
4 ש"ש	ישיבות שילוב, צוותי ליקויי למידה, ישיבות היוועצות	צוות בין מקצועי
4 ש"ש	פגישות יזומות ופגישות ייעוץ להורים	הורים
3 ש"ש	עו"ס, פקידי סעד, קצינות ביקור סדיר, מחלקת חינוך, שפ"ח, מערכת בריאות נפש, מטפלים פרטיים.	גורמי חוץ
30 ש"ש		סה"כ

טווח הפעילות של יועצ/ת חינוכית/ת במסגרת חצי משרה ביסודי ובחטה"ב

חצי מישרה כוללת 18 שעות שבועיות:

4 שעות יוקצו להוראה בתחומי תוכן ייעוציים או במקצועות הוראה רגילים של ביה"ס כולל חינוך כיתה. 14 שעות יוקצו לייעוץ חינוכי.

הטבלה שלהלן מפרטת את טווח הפעילות בתוך מבנה של 14 שעות בחצי משרה המוקצות לייעוץ.

מספר השעות	תוכן	אוכלוסיית היעד
4 ש"ש	עבודה פרטנית קצרת מועד וארוכת טווח	תלמידים
1 ש"ש	עבודה קבוצתית	תלמידים
2 ש"ש	קונסולטציה פרטנית	מורים
1 ש"ש	הדרכה קבוצתית	מורים
1 ש"ש	ישיבות עבודה ישיבות הנהלה מעוגנות במערכת	מנהל/הנהלה/ בעלי תפקידים
1 ש"ש	ישיבות שילוב, צוותי ליקויי למידה, ישיבות היועצות	צוות בין מקצועי
2 ש"ש	פגישות יזומות ופגישות ייעוץ להורים	הורים
2 ש"ש	עו"ס, פקידי סעד, קצינות ביקור סדיר, מחלקת חינוך, שפ"ח, מערכת בריאות נפש, מטפלים פרטיים.	גורמי חוץ
14 ש"ש		סה"כ

הערה

הקטנת משרת יועץ אינה משנה את קהלי היעד, כיוון שכל הקהלים המצוינים בטבלה נמצאים בזיקה הדוקה לעבודתו. השינוי המשמעותי חל על טווח השירותים כפי שיפורט בדוגמה שלהלן.

לדוגמה: עבודה קבוצתית -

יועצ/ת במשרה מלאה יכולה לעבוד עם 4 קבוצות תלמידים מדי שבוע בנושאים חינוניים, למשל: קבוצה אחת תעסוק בנושאים התנהגותיים, קבוצה אחת תטפל בתלמידים תת-משיגים, קבוצה נוספת תוקצה לעבודה רגשית עם תלמידים בעלי לקויות או תלמידים בסיכון, וקבוצה אחרת תעסוק בטיפול בחרדת מבחנים.

במצב של חצי משרה יוכל היועץ לעבוד עם קבוצה אחת בלבד או לכל היותר עם שתי קבוצות במפגשים דו-שבועיים.

3. מתווה התפתחות מקצועית של יועצים

שלב הכניסה לתפקיד

- יועצים בשנה הראשונה והשנייה מקבלים supervision.
- כל הקורסים בשלב הכניסה לתפקיד הם קורסי חובה.
- בתום שנתיים הקורסים מקדמים את היועץ לסטטוס "יועץ מורשה" ובתום שלוש שנים לסטטוס "יועץ מוסמך".

1. קורס התמחות ליועצים בשנה א' (60 ש'). הנושאים: כישורי חיים ומצבי משבר.
2. קורס התמחות ליועצים בשנה ב' (60 ש'). הנושאים: יסודות כישורי חיים, ראייה מערכתית וליקויי למידה.
- קורס התמחות ליועצים שנה ג' (60 ש'). הנושאים: כישורי חיים מורחב כולל התמקדות במיומנות הנחיית קבוצות.

שלב הביסוס הראשוני

- הקורסים המוצעים בשלב זה מקדמים את היועץ לסטטוס מומחה.
- את הקורסים ניתן לקחת משנה רביעית והלאה.
- בתפריט הקורסים של סעיף 6 ייתכנו קורסים נוספים.

4. קורס ליבה אחד (חובה) בנושא "תלמידים בסיכון והוריהם"

הקורס הינו דו-שנתי (סה"כ 224 ש'). (אפשר שהיקפו ישתנה על מנת להתאימו למודולות בכפולות 60 ש')

5. קורס ליבה (חובה) בנושא עבודה רגשית קבוצתית

קורס של 60 ש' המיועד לפיתוח תהליכי עבודה קבוצתיים עם תלמידים ליקויי למידה, קשיי למידה וצרכים מיוחדים. במסגרת זו ייחשבו קורסים שבבסיסים תכנית הסינגור, קורסים שבבסיס המודל של פרופ' ציפי שכטמן, או שילוב של שתי הגישות.

6. קורס ליבה (חובה לבחור אחד מתוך הרשימה)

הקורסים בהיקף 60 ש'.

- א. הפרעות אכילה
- ב. חינוך לחיי משפחה ומיניות
- ג. התעללות ופגיעות מיניות
- ד. מניעת אובדנות
- ה. אח"ם
- ו. מניעת השימוש בחומרים ממכרים
- ז. מיניות בריאה ונורמטיבית, פגיעה מינית וחזרה לשגרה אחרי פגיעה
- ח. מיניות, זוגיות וקשר - שיח רלבנטי עם בני נוער

ט. חברות וזוגיות ללא אלימות

י. חינוך מיני בחינוך המיוחד

יא. קורס דו-שנתי להכשרת מנחים לתכנית אופ"י - (אימון ופיתוח יכולות התמודדות) - עבודה קבוצתית עם תלמידים המעורבים בשימוש בחומרים ממכרים (112 שעות) (יתכן ויורחב ל-120 ש') 60 שעות הכשרה ו-60 שעות פרקטיקום המחייב: הקמה והנחייה של שתי קבוצות במהלך שנתיים וקבלת ספרוויז'ן על התהליך.

שלב הביסוס המתקדם (הכול בחירה)

- קורס אחד מבין המוצעים להלן - יקנה למי שהשלים את השלבים הקודמים סטטוס של מומחה-מדריך.
 - הקבלה לקורסים אלה מותנית בעמידה בוועדת קבלה ובקיומם של תואר שני ורישיון ייעוץ קבוע. (לרמה זו יגיעו כ-15% מבין היועצים)
- קורס הדרכה דו-שנתי למדריכי שפ"י 224 ש' (אפשר שהיקפם ישתנה על מנת להתאימם למודולות בכפולות 60 ש')
1. באחריות אגף תכניות סיוע ומניעה
 2. קורס ספרוויז'ן דו-שנתי 224 ש' באחריות אגף ייעוץ בשפ"י.
 3. קורס מנחים לעבודה רגשית-קבוצתית עם תלמידים ליקויי למידה, דו-שנתי, 224 ש', באחריות אגף ליקויי למידה.

שלב מתקדם (לאחר השלמת קורסי ליבה וחובה)

- לא במסגרת שפ"י, אלא במימון אישי.
- קורסים אלה לא יחליפו קורסי חובה וליבה של שפ"י.
- טווח הנושאים והמגוון יכול להשתנות ולהתפתח.
- תיקבע קרדיטציה ליועצים שיוסיפו להכשרתם הבסיסית ידע ומיומנויות שיש בהן כדי לתמוך במקצוע הייעוץ ולהכשיר את המשתלמים להפוך למורי מורים עבור סגלי חינוך.

הנחיית קבוצות

אימון

ייעוץ משפחתי ומערכתי

ייעוץ ארגוני

המתווה הינו מבנה מוסכם שהוגש למשרד כחלק ממתווה "אופק חדש", ועל פיו נבנות כבר עתה ההשתלמויות ששפ"י מקצה ליועצים בשנתיים האחרונות. אין מניעה שמדי מספר שנים ייבדק המתווה ויחולו בו שינויים בהתאם לצרכים פרופסיונאליים שיעלו.

טבלת הקידום המקצועי בסטטוס התמחויות (הטבלה הינה חלק מהתפיסה העומדת בבסיס המתווה):

שנים (שלב התפתחות)	הדרישה	הסטטוס בתהליך הלמידה	סטטוס בתום התהליך
שנים 1-2	Supervision קורסי חובה בהתאם למטריצה	יועץ מתמחה	יועץ מורשה
שנה 3	קיבל רישיון ייעוץ בהמלצת יועץ בכיר השלים קורס חובה לשנה 3	יועץ מורשה	יועץ מוסמך
שנה 4 והלאה	קורסי ליבה מחייבים בהתאם למטריצה (או קורסים שהוכרו לקרדיטציה)	יועץ מוסמך	יועץ מומחה
שנה 6 והלאה	אם בנוסף לקורסי הליבה השלים קורס הדרכה בהתאם לתפריט במטריצה	יועץ מומחה/ מוסמך	יועץ מומחה- מדריך